

FÖREBYGGANDE ARBETE MOT KÖNSSTYMPNING AV FLICKOR OCH KVINNOR

Delredovisning av uppdrag angående effektiva
arbetssätt och metoder för informationsspridning
gällande könsstympning av flickor och kvinnor
S2018/03926/JÄM (delvis)

Jämställdhetsmyndigheten

Göteborg, juni 2019

Rapport 2019:9

Dnr: 2019/38 1.1-2

Har du frågor om denna publikation, kontakta:

Mikael Thörn

Telefon: 031-3929026

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	4
1. BAKGRUND	6
2. UPPDRAGETS GENOMFÖRANDE	8
2.1. Handlingsplan Mot Könsstympning av flickor och kvinnor	8
2.2. Attityder inom målgruppen.....	9
2.3. Hälso- och sjukvården för Könsstympade.....	9
2.4. Samverkan med myndigheter	10
2.4.1. Länsstyrelsen Östergötland	10
2.4.2. Kampanjen Saknad	10
2.4.3. Socialstyrelsen	11
2.4.4. Myndigheten för stöd till trossamfund	11
2.4.5. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	11
2.4.6. Skolverket	12
2.4.7. Länsstyrelser och myndighetsnätverk.....	12
2.5. Internationell utblick.....	12
2.6. Inventering av verksamheter - vad har vi sett	14
2.7. Det fortsatta arbete med uppdraget.....	16

SAMMANFATTNING

Jämställdhetsmyndigheten ska enligt myndighetens instruktion främja utvecklingen av förebyggande insatser mot mäns våld mot kvinnor, där ingår arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck inklusive barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor. Uppdraget angående effektiva arbetssätt och metoder för attitydförändring av och informationsspridning om könsstympning av flickor och kvinnor (S2018/03926/JÄM (delvis)) kompletterar myndighetens befintliga uppgift och uppdrag. Syftet med uppdraget är att stimulera utvecklingen av förebyggande arbete mot könsstympning av flickor och kvinnor.

Jämställdhetsmyndigheten har påbörjat en inventering av befintliga arbetssätt och metoder inom området i Sverige med olika myndigheter och organisationer. Första delen av uppdraget är en analys- och inventeringsfas.

Jämställdhetsmyndigheten har under uppdraget haft ett kontinuerligt samarbete med Nationella kompetensteamet, Länsstyrelsen Östergötland samt genomfört möten med olika myndigheter bland annat Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF), Myndigheten för statens stöd till trossamfund och Socialstyrelsen. Myndigheten har även haft möten med olika verksamheter och representanter som arbetar mot könsstympning av flickor och kvinnor. Kunskap har därtill inhämtats om förebyggande arbete och informationssatsningar internationellt. Jämställdhetsmyndigheten har gjort internationella studiebesök och tagit del av EIGE:s (European Institute for Gender Equality) arbete inom området. Jämställdhetsmyndigheten har medverkat på internationella konferenser i London och Barcelona, och där tagit del av fler exempel på förebyggande arbete och informationssatsningar från olika länder. Studiebesök har genomförts i Somaliland, Somalia i syfte att få ta del av myndigheter och organisationers erfarenheter och kunskap i arbetet mot könsstympning av flickor och kvinnor. Jämställdhetsmyndighetens internationella expertmöte om förebyggande arbete riktat till pojkar och unga män i en hederskontext har medfört kunskap om och exempel på förebyggande arbete och informationssatsningar mot könsstympning som genomförts i andra länder.

Intervjuer, möten, studiebesök och övrig omvärldsbevakning har bidragit till att ge kunskap om utvecklingsbehov och exempel på framgångsfaktorer när det gäller förebyggande arbete och informationsspridning.

Den inventering av befintliga verksamheter som Jämställdhetsmyndigheten gjort så här långt i genomförandet av uppdraget visar på följande:

- Det finns få konkreta exempel på förebyggande arbete och attityd- och beteendeförändrande arbete mot könsstympning av flickor riktat till unga inom fritidsverksamheter och ungdomsorganisationer.
- Målgruppen behöver involveras mer framöver.
- Information och kampanjer behöver bli bättre på att nå ut till unga i målgruppen för att få effekt.

I det fortsatta arbetet med uppdraget kommer myndigheten genomföra ytterligare kunskapsinhämtning och möten med forskare, målgruppen och olika referensgrupper. Myndigheten avser därtill att arrangera workshops i syfte att sprida goda exempel på arbetssätt och metoder när det gäller förebyggande arbete och informationsspridning.

1. BAKGRUND

Könsstympning av flickor och kvinnor är en allvarlig kränkning av flickors och kvinnors rättigheter och ett brott mot svensk lag. Könsstympning av flickor och kvinnor är ett brott i Sverige sedan 1982.

FN:s konvention om barnets rättigheter artikel 24 ålägger staterna att vidta alla effektiva och lämpliga åtgärder i syfte att avskaffa traditionella sedvänjor som är skadliga för barns hälsa. Med traditionella sedvänjor avses bland annat könsstympning av flickor. Barnkonventionen blir lag 2020.

2011 antogs *Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet*, även kallad Istanbulkonventionen. I konventionen ingår arbete mot könsstympning.

Antalet könsstympade flickor och kvinnor i Sverige var år 2012 cirka 38 000 enligt en uppskattning gjord av Socialstyrelsen.¹ Sedan dess har Sverige fått en avsevärt ökad invandring, bland annat från länder där könsstympning av flickor och kvinnor praktiseras, vilket gör att antalet könsstympade flickor och kvinnor nu troligtvis är betydligt högre.

Regeringen har beslutat om en tioårig *nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor*.² Strategin inbegriper även arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor. Strategin gäller från den 1 januari 2017. Regeringen har även i juni 2018 beslutat om en handlingsplan mot könsstympning av flickor och kvinnor.³

Jämställdhetsmyndighetens arbete utgår ifrån den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Genom strategin vill regeringen lägga grunden till ett mer målinriktat och samordnat arbete mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck samt påskynda utvecklingen av verkningsfulla förebyggande insatser. Jämställdhetsmyndigheten har särskilda

---

¹ De största grupperna är flickor och kvinnor från Somalia, Eritrea, Etiopien, Egypten och Gambia, Socialstyrelsen, 2015

² Skr. 2016/17:10. *Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid*. Kapitel 5 En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor

³ S2018/03931/JÄM Handlingsplan mot könsstympning av flickor och kvinnor

uppdrag om förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck och om effektiva arbetssätt och metoder för informationsspridning gällande könstympning av flickor och kvinnor.

Arbetet mot könstympning av flickor och kvinnor berör de jämställdhetspolitiska delmålen om jämställd hälsa (delmål 5) och att mäns våld mot kvinnor ska upphöra (delmål 6).

Agenda 2030 Mål 5 handlar om att skapa ett jämställt samhälle där kvinnor och män har samma förutsättningar och möjligheter. Ett av delmålen handlar om att avskaffa alla skadliga traditioner, såsom barnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap samt kvinnlig könstympning.

2. UPPDRAGETS GENOMFÖRANDE

Under arbetet med uppdraget angående effektiva arbetssätt och metoder för attitydförändring av och informationsspridning om könsstymning av flickor och kvinnor (S2018/03926/JÄM (delvis)) har Jämställdhetsmyndigheten kontinuerligt samverkat med Länsstyrelsen Östergötland samt andra myndigheter.

Syftet med samarbetet är att samordna och utveckla myndigheternas arbete inom området och ta del av pågående arbete och erfarenheter.

Jämställdhetsmyndigheten har medverkat på möten med olika nationella nätverk som myndighetsnätverk mot hedersrelaterat våld och förtryck. Vidare har myndigheten inhämtat synpunkter från olika aktörer som arbetar inom området.

Myndigheten har även inventerat befintlig information och kampanjer inom området i Sverige.

Genom studiebesök och medverkan på internationella konferenser har myndigheten inhämtat kunskaper om förebyggande arbete och informationsinsatser i andra länder.

För att finna fler exempel på organisationer och verksamheter som arbetar förebyggande mot könsstymning av flickor och kvinnor genomför myndigheten under juni 2019 en stor efterlysning/inventering.

2.1. HANDLINGSPLAN MOT KÖNSSTYMPNING AV FLICKOR OCH KVINNOR

Regeringen har i juni 2018 beslutat om en handlingsplan mot könsstymning av flickor och kvinnor.⁴ Handlingsplanen innehåller både nya och sedan tidigare beslutade åtgärder. Syftet med handlingsplanen är att förebygga och motverka könsstymning av flickor och kvinnor samt förbättra stödet till redan utsatta. Handlingsplanen innehåller tio åtgärder till olika myndigheter, bland annat

---

⁴ S2018/03931/JÄM Handlingsplan mot könsstymning av flickor och kvinnor

Jämställdhetsmyndigheten, Myndigheten för ungdoms och civilsamhällesfrågor (MUCF) och Socialstyrelsen. Åtgärderna pågår till och med 2020.

Det finns ingen särskild myndighet som utpekats som ansvarig för att följa upp handlingsplanen. Jämställdhetsmyndigheten kommer dock inom ramen för myndighetens ansvar att följa upp den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, även följa upp arbetet med åtgärderna i handlingsplanen.

Jämställdhetsmyndigheten kommer även att bjuda in organisationer och andra aktörer som arbetar mot könsstympning av flickor och kvinnor till referensmöten. Syftet är att få ta del av deras synpunkter på arbetet i handlingsplanen samt på utveckling och behov i stort för ett effektivt förebyggande arbete mot könsstympning av flickor och kvinnor.

2.2. ATTITYDER INOM MÅLGRUPPEN

Ett fåtal aktörer inom civilsamhället har under lång tid arbetat med information och för attitydförändring och beteendeförändring hos de olika målgrupper som praktiserar könsstympning av flickor och kvinnor. Det finns dock ingen samlad bild av hur attityder till könsstympning ser ut bland personer som nu lever i Sverige. Forskning om attityder till kvinnlig könsstympning bland somaliska kvinnor och män bosatta i Sverige visar dock att det verkar ske en förändring av attityder i riktning mot att färre stödjer könsstympning av flickor och kvinnor.⁵ Samtidigt framkommer oroande höga siffror på negativa attityder bland pojkar i förhållande till exempelvis lagstiftning mot könsstympning av flickor och kvinnor i de olika kartläggningar om hedersrelaterat våld och förtryck som genomförts.⁶

Detta understryker vikten av attitydförändrande arbetet och att det civila samhället en viktig aktör och samverkanspart för myndigheter.

2.3. HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN FÖR KÖNSSTYMPADE

Det finns bara två specialiserade mottagningar med särskild kompetens riktade till könsstympade flickor och kvinnor i Sverige, Amelmottagningen vid Södersjukhuset, Stockholm och Vulvamottagningen vid Angereds närsjukhus, Göteborg. Det är enligt Jämställdhetsmyndigheten nödvändigt att hälso- och sjukvården i hela landet har tillgång till särskild kompetens eller verksamhet för att ta emot de flickor och kvinnor som är i behov av vård och behandling samt psykosocialt stöd.

---

⁵ Wahlberg, Continuity or change, 2017

⁶ Storstadskartläggningen, Örebro universitet, 2018 och TRIS, UNG 18 Uppsala kommun, 2019

2.4. SAMVERKAN MED MYNDIGHETER

2.4.1. Länsstyrelsen Östergötland

Jämställdhetsmyndighetens arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck sker i samverkan och samordning med Nationella Kompetensteamet, Länsstyrelsen Östergötland. Länsstyrelsen Östergötland har nationella uppdrag att förebygga och främja insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck, och dess olika uttrycksformer som t.ex. barnåktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor. Jämställdhetsmyndigheten och Länsstyrelsen Östergötland har haft kontinuerliga möten under året för erfarenhetsutbyte och samordning.

Jämställdhetsmyndigheten har tagit del av Länsstyrelsen Östergötlands erfarenheter från bland annat utbildningar och nationella stödtelefonen när det gäller könsstympning av flickor och kvinnor.⁷ Länsstyrelsen Östergötland har tidigare tagit fram informationsfilmer om könsstympning av flickor och kvinnor riktade till yrkesverksamma, föräldrar och unga.⁸ I Länsstyrelsen Östergötlands stödmaterial *Mognad och livsutrymme*⁹ ingår delar om barns rättigheter, barn- och tvångsäktenskap, samt könsstympning. Länsstyrelsen Östergötland har tillsammans med Region Östergötland även tagit fram ett Vårdprocessprogram mot könsstympning. Det innehåller riktlinjer för hälso- och sjukvården för att identifiera utsatta, erbjuda vård, samt förebygga. I det förebyggande arbetet finns även informationsmaterial med tillhörande ”pass” på 13 språk.

2.4.2. Kampanjen Saknad

Hedersrelaterat våld och förtryck är ett stort problem för många barn och unga, och risken att bli förd ur landet för att bli bortgift eller könsstympad ökar inför skolloven. Kampanjen *Saknad* har genomförts återkommande under flera år inför sommarlovet och riktar sig främst mot yrkesverksamma inom skolan och socialtjänsten.¹⁰ Bakom årets informationssatsning står Länsstyrelsen Östergötland, Jämställdhetsmyndigheten och Utrikesdepartementet. Även Skolverket medverkar med sitt nyligen reviderade stödmaterial.

---

⁷ Länsstyrelsen Östergötland -Årsrapport 2018 Länsstyrelsen Östergötlands nationella uppdrag om hedersrelaterat våld och förtryck – verksamheten under 2018. Rapport 2019

⁸ www.hedersfortryck.se

⁹ Länsstyrelsen Östergötland – Mognad och livsutrymme, 2015

¹⁰ <http://app.bwz.se/produktion/b/m/?l=b1864ccc-94eb-443c-a438-1de143e4140f&r=18997&rcrc=D08C6545>

2.4.3. Socialstyrelsen

Jämställdhetsmyndigheten har haft flera möten med Socialstyrelsen under arbetet med uppdraget. Socialstyrelsen har tagit fram särskild information, kunskapsstöd, webbutbildning för personal inom hälso- och sjukvården i arbetet mot könsstympning av flickor och kvinnor.¹¹ Socialstyrelsen har flera uppdrag i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck exempelvis att redovisa vilka åtgärder myndigheten har vidtagit för att via Kunskapsguiden.se samlat förmedla kunskap i frågor om mäns våld mot kvinnor för den som arbetar med hälsa, vård och omsorg. Till området hör även hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap, könsstympning av flickor och kvinnor. Socialstyrelsen har i uppdrag att inventera vilken vård som erbjuds flickor och kvinnor som utsatts för könsstympning, samt analysera och bedöma i vilken utsträckning vården är jämlik mellan landstingen. Till uppdraget hör att lämna förslag till hur vården kan förbättras och bli mer jämlik över landet.

2.4.4. Myndigheten för stöd till trossamfund

Jämställdhetsmyndigheten har även haft möten med Myndigheten för stöd till trossamfund för att etablera ett samarbete kring arbetet för jämställdhet och mot hedersrelaterat våld och förtryck, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor. Jämställdhetsmyndigheten har fått möjlighet att medverka i utbildning om bland annat mänskliga rättigheter för religiösa ledare. Mötena har även mynnat ut i kontakter med religiösa ledare och nätverk. Erfarenheter från arbete internationellt visar på att religiösa ledare, samfund eller organisationer som medverkar i arbetet mot exempelvis könsstympning och tvångsäktenskap kan vara en framgångsfaktor i ett förebyggande arbete.

2.4.5. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Jämställdhetsmyndigheten har även haft möte med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) och tagit del av myndighetens tidigare arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck samt pågående arbete med bland annat Youmo.se - en webbplats för unga mellan 13 år till 20 år. Där finns bland annat information om könsstympning av flickor och kvinnor tillgängligt på flera olika språk.

---

¹¹ <https://www.socialstyrelsen.se/valds-ochbrottsrelateradefragor/konsstympningavflickorochkvinnor>

2.4.6. Skolverket

Jämställdhetsmyndigheten har även kontakt med Skolverket. En viktig del för att förebygga och upptäcka könsstypning kan vara via skolans sex och samlevnadsundervisningen. Flera unga kvinnor har exempelvis under uppdraget berättat att de tack vare sex och samlevnadsundervisningen på skolan som de fått reda på att de varit könsstypade och kunnat få vård.

2.4.7. Länsstyrelser och myndighetsnätverk

Jämställdhetsmyndigheten medverkar på länsstyrelsernas nätverk i arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck och har där informerat om uppdraget samt inhämtat synpunkter.

Jämställdhetsmyndigheten medverkar kontinuerligt på Länsstyrelsen Östergötlands myndighetsnätverk i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck och har där informerat om uppdraget samt inhämtat synpunkter. I nätverket medverkar 25 myndigheter som organisationer som exempelvis Barnombudsmannen, Brottsförebyggande rådet, Försäkringskassan, Polismyndigheten, Sveriges Kommuner och Landsting, Åklagarmyndigheten.

2.5. INTERNATIONELL UTBLICK

Jämställdhetsmyndighetens internationella expertmöte om förebyggande arbete riktat till pojkar och unga män i en hederskontext som genomfördes i november 2018 gav fler exempel på förebyggande arbete och informationsinsatser mot könsstypning. Vid expertmötet medverkade flera nationella och internationella myndigheter och organisationer. Ett exempel på en organisation som särskilt hade fokus på förebyggande arbete mot könsstypning var Integrate UK.¹²

Organisationen består bland annat av unga kvinnor och män från målgruppen som arbetar för jämställdhet och mot hedersrelaterat våld och förtryck, tvångsäktenskap och könsstypning i skolor i lokalsamhällen. De arbetar med attityd- och beteendeförändrande workshops, samt med information och kampanjer. Svenska organisationer och kommuner som arbetar med förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck medverkade på mötet exempelvis Shanazi Hjältar (Linköpings kommun) och Elektra (Fryshuset). Jämställdhetsmyndigheten har gett ut en dokumentation från expertmötet, *Samtal pågår*.¹³ Jämställdhetsmyndigheten har inom ramen för uppdraget haft möte med European Institute for Gender Equality (EIGE) och tagit del av deras arbete när det gäller könsstypning av

---

¹² <https://integrateuk.org/>

¹³ Jämställdhetsmyndigheten – Samtal pågår, 2019

flickor och kvinnor. 14 EIGE lyfter fram flera viktiga aspekter som att det finns få exempel där pojkar och män involveras i arbetet mot könsstympning av flickor och kvinnor. Detta behöver utvecklas eftersom pojkar och män i hög utsträckning skulle kunna bidra till att den skadliga sedvänjan och traditionen bryts. Att lagstiftning mot könsstympning av flickor och kvinnor finns är viktigt i det förebyggande arbetet. Kampanjer för att medvetandegöra olika målgrupper är en viktig aspekt i det förebyggande arbetet när det gäller att nå ut med information. För många könsstypade flickor och kvinnor finns det behov av hälso- och sjukvård. En riskfaktor kan vara resor till föräldrarnas tidigare hemländer därför är det nödvändigt med internationellt samarbete för att förebygga och motverka könsstympning.

Jämställdhetsmyndigheten har vidare medverkat på internationella konferenser i bland annat London och Barcelona. 15 Myndigheten har tagit del av erfarenheter och arbete från både myndigheter och organisationer i olika delar av världen. Några intressanta exempel är bland annat GAMS (Belgien) och FORWARD (Storbritannien) och projektet *Men Speak Out*, vilket har som mål att engagera män i arbetet mot könsstympning av flickor och kvinnor samt i arbetet för jämställdhet. Dessa organisationer arbetar med utbildning och träning samt kampanjer. De arbetar även med lokalsamhället mot olika former av mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck som exempelvis tvångsäktenskap som särskilt förekommer i vissa minoritetsgrupper.¹⁶

Jämställdhetsmyndigheten har även fått ta del av West Midlands Police arbete i samverkan med organisationer med informationskampanjer som genomförts vid flygplatsen i Birmingham, Storbritannien.

Organisationen Tostans metoder och program samt långsiktiga och strukturerade arbete mot könsstympning av flickor och kvinnor har varit framgångsrikt ibland annat Senegal.¹⁷

Myndigheten har tagit del av olika sätt att arbeta med kampanjer som till exempel EndFGM European network #MyVoiceMatters: Community Voices to end Female Genital Mutilation.¹⁸

Jämställdhetsmyndigheten har även genomfört en studieresa till Somaliland, Somalia i december 2018. Där genomfördes möten med företrädare för regering

---

¹⁴ EIGE, Estimation of girls at risk of female genital mutilation in the European Union – Report, 2018

¹⁵ International Forum on Female Genital Mutilation / Cutting (FGM/C): Exploring strategies and good practices – From local to global November 19th-21st, 2018 CaixaForum – Barcelona

¹⁶ Policy for Progress: Ending FGM and Forced Marriage event on 15 and 16 November - London

¹⁷ <https://www.tostan.org/>

¹⁸ <https://www.endfgm.eu/>

och departement samt organisationer. Myndigheten fick ta del av pågående arbete mot könsstymning av flickor och kvinnor som bland annat kampanjer, samverkan mellan organisationer, ungdomsorganisationer som arbetade med information och teater på skolor. Vid besöket framkom också vikten av att involvera pojkar och män i arbetet samt att försöka påverka och rikta sig till klanledare och religiösa ledare. Ett positivt exempel på förändring var bland annat när religiösa ledare och organisationer gjorde besök i Senegal för att studera deras arbete mot könsstymning.

2.6. INVENTERING AV VERKSAMHETER – VAD HAR VI SETT

Hittills har inventering, intervjuer och möten med olika aktörer och möten visat på:

- Få konkreta exempel på förebyggande arbete och attityd- och beteendeförändrande arbete mot könsstymning av flickor riktat till unga inom fritidsverksamheter och ungdomsorganisationer.
- Målgruppen behöver involveras mer framöver.
- Information och kampanjer behöver bli bättre på att nå ut till unga i målgruppen för att få effekt.
- Hälso- och sjukvården i hela landet bör ha tillgång till särskild kompetens eller verksamhet för att ta emot de flickor och kvinnor som är i behov av vård och behandling samt psykosocialt stöd.

Några exempel på olika verksamheter som arbetar förebyggande med attityd- och beteendeförändring har identifierats hittills. Bland annat:

Onkod Ungdomsförening har genomfört projektet *Knyta band*, med stöd av Länsstyrelsen Skåne, som syftade till att öka kunskapen om könsstymning och sexuell och reproduktiv hälsa bland somaliska flickor och kvinnor. Inom ramen för projektet genomfördes gruppträffar med ungdomar från Somalia med fokus på att stärka gruppens sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter. I grupperna deltog flickor och pojkar samt unga kvinnor och unga män, i åldrarna 13–22 år. I arbetssättet ingick att brett diskutera frågor kring jämställdhet, normer, sexualitet och sexuell hälsa och rättigheter, inte enbart med fokus på könsstymning av flickor och kvinnor.

Föreningen *Hela Blomman* i Angered består av främst unga kvinnor men även unga män som arbetar med information och utbildning mot könsstymning av flickor och kvinnor riktat till bland annat barn och unga i skolan och i grupp - stödverksamhet. Hela Blomman har ett aktivt samarbete med Vulvamottagningen, Angereds närsjukhus som medfört att flera könsstympade flickor fått stöd och vård inom hälso- och sjukvården för de konsekvenser som könsstymningen medfört för flickornas hälsa. Föreningen arbetar för jämställdhet och barn och

ungas rättigheter och mot hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap, könsstympning.

Riksföreningen stoppa kvinnlig könsstympning (RISK) arbetar sedan många år med information och utbildning mot könsstympning av flickor och kvinnor i bland annat Göteborg och Stockholm. Deras arbete med utbildning, information och attitydförändring sker på olika språk.

Desert Flower Foundation Scandinavia är en organisation som arbetar med information, föreläsningar och utbildning om arbetet mot könsstympning av flickor och kvinnor till yrkesverksamma och andra aktörer.

Somaliland förening i Malmö arbetar mot könsstympning av flickor och kvinnor. Bland annat genom att erbjuda föreläsningar och samtalsgrupper för sina medlemmar där man informerar om könsstympning och dess konsekvenser samt diskuterar frågan med syfte att förebygga och motverka könsstympning av flickor och kvinnor.

Action Aid Sverige arbetar både nationellt och internationellt. De informerar flickor i riskgrupper i Sverige om deras rättigheter och om vilket stöd de kan få av samhället. Via Action Aids nätverk av sakkunniga, *Champions for Change* genomför de studiecirklar för personer som i sitt arbete möter flickor som har könsstympats eller är i riskzonen. Action Aid har även påbörjat ett arbete i särskilda områden i Stockholm. Planen är att utveckla Reflection Action-metoden (RA-metoden) i Sverige, som inom Action Aid har använts med bra resultat i olika länder. Det är en demokratisk deltagandemetod som involverar berörda målgrupper för att skapa långsiktiga attitydförändringar och hållbar förändring över tid.

Länsstyrelsen Skåne har 2018 beviljat utvecklingsmedel till Malmö Universitet för ett projekt som syftar till att identifiera arbetssätt för stöd och rådgivning för flickor och kvinnor som är eller riskerar att bli könsstympade. Projektet sker i samverkan med civilsamhällesorganisationer i Skåne. Förhoppningen är att detta projekt kan ge kunskap om hur arbetet med informationsspridning kan utformas till målgruppen. En skrift ska tas fram utifrån projektets resultat för vidare spridning.

Riksförbundet för sexuell upplysning (RFSU) är en även organisation som arbetar mot könsstympning av flickor och kvinnor. De har information och material på olika språk.

2.7. DET FORTSATTA ARBETE MED UPPDRAGET

Första delen av uppdraget har inneburit en analys- och inventeringsfas. Jämställdhetsmyndigheten kommer att under juni 2019 genomföra en stor efterlysning/inventering via bland annat enkät, intervjuer vid särskilda nätverk, organisationer, mötesplatser som identifierats för att försöka hitta fler exempel på förebyggande arbete. Syftet är att kunna finna ytterligare exempel på arbetssätt för förebyggande arbete och informationssatsningar.

Under hösten 2019 kommer Jämställdhetsmyndigheten vidare att genomföra olika workshops med de exempel på förebyggande och attityd- och beteendeförändrande arbetssätt och metoder som identifierats. En särskild satsning kommer att göras genom att Jämställdhetsmyndigheten bjuder in Integrate UK och genomför olika workshops och inspirationsdagar för bland annat olika organisationer och verksamheter som identifierats. Fler lärande exempel såväl internationellt som nationellt kommer att bjudas in för erfarenhetsutbyte, möten och workshops.

Forskning inom området kommer belysas. Exempel på arbetssätt och metoder kommer senare att spridas vidare av Jämställdhetsmyndigheten under senare delen av 2019 och 2020. Syftet med spridningsarbetet är att stödja och stimulera utvecklingen av ett förebyggande arbete mot könsstympning inom olika organisationer och verksamheter.

Arbetet med att identifiera effektiva informationssatsningar och kampanjer pågår för att kunna lanseras och spridas i början av år 2020. Detta arbete sker i samarbete med en kommunikationsbyrå.

Box 73, 424 22 Angered
Besöksadress: Angereds torg 9
Tel: 031-392 90 00
www.jamstalldhetsmyndigheten.se

